

Naslov članka/Article:

Slovenska ljudska pesem – nekdanj in danes

Avtor/Author:

Dušica Kunaver

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Glasba v šoli in vrtcu 1/2023, letnik 26

ISSN 1854-9721

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2023

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/glasba-v-soli-in-vrtcu/>

Dušica Kunaver

Slovenska ljudska pesem – nekdaj in danes

Ljudska dediščina našega naroda je neizmerno bogata. Pri nas ima *vsaka vas svoj glas*. V tej ljudski zakladnici je poleg pripovedi, pravljic, pregovorov, rekov, raznih obrti tudi na deset tisoče ljudskih pesmi. Pesem že stoletja in tisočletja spremlja življenje na naši zemlji – od pomladi do pomladi.

Pesem je klicala pomlad. V predpustnem času je pesem veselo ukala po vasi in spremljala svatovske sprevede. Zeleni Jurij je ob pesmi jurjašev prinesel v deželo pomlad in poljem rodovitnost. Ko pa je na polju zorelo žito, je kresna pesem naznanjala visoko poletje. Izpod vaške lipe ali od vaškega vodnjaka je tedaj vsak večer donela po vasi prelepa fantovska pesem. Dekle na oknu je tiho prisluhnilo tej pesmi, mlada mati pa je medtem s pesmijo uspavala otroka v zibelki, a naslednje jutro se je pridružila koscem in žanjicam, ki jih je družila pesem v ritmu kose in srpa. Ko je bila letina pod streho in novo vino v kleti, je napočil čas za razigrano in šaljivo pesem, a že so dnevi postajali vse krajši in noči vse daljše. Temne, mrzle dni ob koncu leta pa so razveseljevali svetli prazniki in svetla praznična pesem. Od hiše do hiše so v tem času po vasi hodili koledniki in pred vsako hišo zapeli pesem, ki je voščila, da bi v prihodnjem letu spet *rodilo žitno polje in vinske trte*.

Svoboda, ki jo prinaša ljudska pesem, je tisti čar, ki ji odpira vrata vedno in povsod. Ljudska pesem je last vsakogar, a nihče si je ne more prilastiti. In še nekaj – ljudske pesmi, tiste, ki so ostale na situ desetletij in stoletij ter prišle v današnji čas, so gotovo najlepše pesmi, izbor iz tisočletih pesmi. Ljudstvo si prilašča vedno le tisto, kar je po ljudskih merilih najlepše.

Tudi danes, kljub globalizaciji in potrošništvu, ima naša domača pesem še vedno moč, da uspava otroka, da spremlja otroško igro, da razveseli družbo prijateljev – le znati jo moramo zapeti. Pa vendar je zadnji čas, da

svoje vrednote prevetrimo in damo naši mladini to, kar nas je naučila modrost naših prednikov.

Z domačo pesmijo bomo otroka tudi vezali na domačo zemljo, saj je ljudska pesem zrasla iz te naše domače zemlje. Na »poskočni« Gorenjski, kjer gore skačejo v višave, kjer skačejo slapovi, kjer skačejo barve na židanih marelah, tam skačeta tudi valček in polka (*Jaz pa pojdem na Gorenjsko*). Na širokih štajerskih ravninah in ob počasnih rekah – Dravi in Muri – se pesem upočasni (*Pojdem na Štajersko*). Ob belih belokranjskih brezah, ob beli noši, ob topli Krki in Lahinji pesem zablešče v ritmu belokranjskega kola (*Lepa Anka kolo vodi ...*). Ob morju pesem valovi z morskimi valovi (*Barčica po morju plava*).

Ne le ljudska pesem, vsaka pesem prinaša vedrino, globino, prijateljstvo, sprostitev ... tudi v današnji čas, ki je poln naglice, napetosti, obremenitev, potrošništva ...

V vsej tej dirki je projekt Vseslovensko petje nadvse dobrodošel. Ta projekt vabi na dan zelenega Jurija, vse Slovence – stare, mlade, mlajše in najmlajše –, da se za trenutek ustavimo in da skupaj zapojemo domačo pesem, prav tako kot so to delali naši predniki. Zeleno vejico, ki jo zeleni Jurij nosi po hišah in ki prinaša v dom zdravje in obilje. Zato ga s pesmijo priključimo.

Naj pesem spet vstopi v naše vsakdanje življenje, tako kot nekoč, ko je bilo življenje mnogo bolj trdo in mnogo bolj skromno, kot je danes, a je domača pesem družila ljudi ob vsakdanjem delu in ob prazniku, ob veselju in žalosti, vedno in povsod.

Naj prišepnem še kolegom – učiteljem, kako se da v šoli s pesmijo umiriti nemiren razred. Učenci naj vstanejo in kar se da glasno zapojejo za učiteljem kako živahno domačo pesem, polno naboja, na primer *Regiment po cesti gre, Jaz pa pojdem na Gorenjsko ...* Kadar je razred nediscipliniran, učitelj z vpitjem »Tišina!« nič ne naredi. Odvečno energijo razreda je treba speljati v neki pravi »kanal« – to pa pesem gotovo je!

Naučimo otroka domačo pesem in življenje mu bo lažje in lepše!